

Je spyware jenom zlo?

VOJTĚCH BEDNÁŘ

REKLAMA VE SLUŽBÁCH VÝVOJÁŘŮ

Problematika spywarových komponent integrovaných do některých bezplatných programů pro operační systém Windows je jedním z často probíraných témat posledních měsíců. Přestože různá „překvapení“ jsou k některým aplikacím přibalována již poměrně dlouhou dobu, nebyla jim věnována pozornost. Co to spyware je a jak funguje, jste si mohli přečíst již v minulých číslech. Podívejme se ale dnes na tento problém z jiné stránky.

KRADETE?

Jestliže donedávna bylo pro mnoho domácích uživatelů a počítačových nadšenců prioritou postupně zvyšovat konfiguraci svých PC tak, aby byla schopna provozovat nové operační systémy, aplikace a hry, postupem času se ukázalo, že to podstatné je konektivita. Přístup na internet otevírá možnosti dříve nepoznané, a zdaleka nejde jen o web a e-mail. Přes web je jednodušší aktualizovat nainstalované programy a také shánět nové. Počítačové pirátství, které bylo dříve omezeno nutností znát někoho, kdo má potřebné vybavení pro rozmnožování kopií aplikací a pochopitelně přístup k nim, se stoupajícím počtem trvalých linek bují nevídaným způsobem. Stahování nelegálních verzí aplikací, ať již ze systémů sdílení nebo specializovaných webů, působí jejich vývojářům nemalé ekonomické ztráty. V případě tzv. velkých aplikací, jako jsou kancelářské balíky, vývojová prostředí, DTP programy a podobně, jsou to ztráty poněkud spekulativní. Lze totiž předpokládat, že domácí uživatel by si například nejnovější Photoshop stejně nekoupil, nelze tedy hovořit o klasické ztrátě – ukradení kopie místo jejího legálního licencování.

ŠPIÓNÍ A DALŠÍ

Na druhé straně ale existuje mnoho aplikací, které jsou domácím uživatelům přímo určeny. Jejich tvůrci a distributoři za ně požadují někdy vyšší, jindy nižší částky, vždy ale ta-

kové, které jsou pro tohoto domácího uživatele poměrně dosažitelné. Takže pokud si ukradne něco, co mu je doopravdy užitečné, a za co by jinak byl vcelku ochoten zaplatit, vzniká oprávněná ztráta.

Výrobci už pravděpodobně vzdali snahu své aplikace zabezpečit. Přes všechno úsilí a tiskové proklamace se totiž ukázalo, že ochrana a vykrádání programů ve velkém není možné technicky, a dokonce ani teoreticky zabránit. Rovněž snahy o postih konkrétních uživatelů končí ve vzduchoprázdnu. Proto je nevyhnutelné hledat jiné cesty, jak zúročit čas a prostředky investované do vývoje aplikace. Nabízí se jich hned několik.

Dobrovolný sponzorování aplikací funguje, ale není příliš efektivní. Dobrý program si jistě najde několik set fanoušků, kteří za jeho používání přispějí částkou do deseti dolarů pomocí systému PayPal. Nicméně tak učiní zásadně jen jednou. Navíc, možnosti používání on-line sponzorování jsou omezené teritoriál-

ně. Platební systémy nelze v některých částech světa použít vůbec, jinde se to zase komplikuje a prodražuje. Výsledek je vždy nejistý. Proto se čím dál tím častěji přistupuje k jiné alternativě – využití spywaru.

OTÁZKA VÝVOJE

Reklamní software byl původně skutečně velmi nečistou záležitostí, hraničící s činností červů. Uživatel nebyl o jeho nainstalování ani činnosti nijak informován. Při odebrání hostitelské aplikace zůstal bez jeho vědomí rezidentní v operačním systému. Využíval prostředky počítače, kapacitu jeho síťového připojení a vykrádal informace.

Vše má ale svůj vývoj, a ani spywaru se tento vývoj nevyhýbá. Od doby, kdy existují mocné a především bezplatné nástroje pro jeho odstranění, dochází k úpravám samotných komponent. Při instalaci aplikací, které je obsahují, je uživatel na tuto skutečnost upozorněn. Aplikace, respektive jejich verze, jež v so-

bě ukrývají reklamní mechanismy, bývají označovány jako „Ad supported“ a především, bývají dostupné ve více verzích. Typický model je asi tento. Základní verze zcela zdarma, rozšířená s přibalenou reklamou, plná bez reklamy, ale zato placená. Toto rozdělení je produktem kompromisu.

Člověk požadující pouze elementární funkčnost využije základní verzi bez reklamy. Ten, kdo se považuje za více „advanced“ založeného, ale nechce platit, sáhne po druhé možnosti a profesionál, nepřející si být obtěžován a špehován, zaplatí. Tak by to alespoň mohlo fungovat, koncept je poměrně rovnovážný. Jsou ovšem dvě věci, které jej stále nabourávají. Jednak odstraňování spywaru ze sponzorovaných verzí, jednak pokračující vykrádání těch plných. Aplikace může existovat v jediné fyzické verzi, její konkrétní režim se liší jen podle zadaného licenčního klíče nebo souboru. To jednak zjednodušuje distribuci a usnadňuje přechod od nižších licenčních variant k vyšším, jednak ale také usnadňuje pirátství.

OTÁZKA TECHNIKY

Zatímco cracknutí plné verze programu je v každém případě porušením licenčního ujednání, v případě odstranění spywaru to tak zcela jednoznačné není. Komponenty jsou označeny, mají své vlastní licenční ujednání a původní aplikace je pro svou činnost nepotřebuje, i když se tak tváří. Pokud jde o oddělené produkty nacházející se v jedné instalaci, nemůžeme je chápat jako jeden celek, byť to může být účelově podsouváno. Odstranění může vést k nefunkčnosti hostitelského programu, té lze ale zabránit tak, že se špionážní aplikace nahradí svou neškodnou imitací.

Jinou možností je znemožnit spywarové komponentě selektivně přístup na síť, a tím ji odstihnout od možnosti vysílat informace a stahovat reklamy. Moderní operační systémy mohou být navíc nastaveny tak, že špionážnímu programu zabrání v přístupu prakticky kamkoliv, nenastartují jej, vezmou mu systémový čas, zcela jej uzamknou. To vše jsou možnosti, jak obtížný reklamní systém neutralizovat a přitom neporušit licenci hostitelské aplikace.

Je ale otázkou, nakolik jsou tyto možnosti vůči autorům a distributorům této aplikace férové. I oni se totiž vzdávají konvenčních cest distribuce svých programů buď proto, že se obávají vysokého počtu kopií v oběhu při nízkých výdělcích, nebo ještě z jiných příčin, o nichž se zmíníme také.

Reklamní aplikace mají vzhledem ke svému problematickému nástupu plnému chyb a vnučené podobnosti s viry velmi nízký kredit. Přesto jsou řešením mnoha problémů. Ovšem v jasně dané, přehledné a průhledné formě. Skutečně by mohly uživit software, který by se jinak sice široce rozšířil, ale jen málokdo by za jeho používání zaplatil. Společně s moduly distribuovaného počítání jsou cestou, jak umožnit na jedné straně uživateli mít aplikaci, po které touží, aniž by za ni musel platit, na straně druhé softwarovým společenstvem vyvíjet tuto aplikaci dále na komerční bázi. Programátoři totiž také jedí, a čas od času by si rádi něco hezkého koupili.

OTÁZKA ROVNOVÁHY

Předchozí řádky lze snadno chápat jako mimořádně alibistické prohlášení, to ale nebylo jejich cílem. Reklamní software je doplňková,

pro někoho otravná, ale pro někoho také možná užitečná záležitost. Doby, kdy tisíce uživatelů tento software aktivně podporovaly proto, že jim za zobrazenou reklamu byly slibovány nebo dokonce vypláceny peníze, nejsou vzdálené a možná, že ještě někde pokračují. Reklamou podporovaný software je prakticky jen jejich pokračováním. Rozdíl je jeden – peníze za zobrazenou reklamu nejsou předávány uživateli, ale jako poplatek za používání softwaru jeho tvůrci. Navíc díky tomuto konceptu mohou existovat aplikace, u nichž by byl problém s klasickým licencováním, protože jejich typické použití je na hraně zákona nebo za ní. Typickým případem jsou klienty výměnných sítí, některé vyhledávací programy atp.

Žádný programátor reklamního softwaru si neklade za cíl poškodit uživatele. Některé moduly ale uživatele cíleně matou, smyslem je donutit člověka u počítače klepnout myší na určitou reklamu, přesvědčit jej, aby si něco koupil, aby si něco přečetl, aby se na něco podíval. Tudy cesta pro budoucnost skutečně nevede. Nepřilíší otravný reklamní proužek na ploše, stále na stejném místě a mění cí se podle navštívených webových stránek ale není zase až tak nepřijatelná představa, jak se na první pohled zdá.

Reklamní software se postupně mění z čehosi démonického na něco, co může doopravdy pomoci řešit problém, který zatím žádné skutečně funkční řešení nemá. Totiž, může pomoci najít rovnováhu mezi potřebami domácích uživatelů počítačů a potřebami společností vyvíjejících software. Vždy ale zůstane jen jednou z několika dostupných alternativ.

3 0225/FEL □

www.ricoh.cz

Aficio™ 1224C

- černobílé i barevné multifunkční zařízení
- rychlost 24 stran A4 čb, 8 stran A4 barevné
- formát papíru A6 až A3+, gramáž 64 – 163 g/m²
- kapacita papíru 500 listů, maximálně 2.600 listů

Tiskárna

- rozlišení až 1800x600 dpi
- tiskové jazyky RPCS™, PCL5c, volitelně PS3
- rozhraní paralelní i 10/100 Base TX

Kopírka

- rozlišení 600x600 dpi, zoom 25 – 400 %

Skener

- rozlišení čb/bareva až 600 dpi
- síťový, scan-to-email, TWAIN, formáty PDF, TIFF, JPG

Fax

- standard Super G3 (33,6 kbps), volitelně ISDN

Cena od 164.900,-Kč bez DPH.

Barva není luxus

multifunkční řešení společnosti RICOH

Multifunkční zařízení je možno doplnit o zásobník papíru, dokončovací zařízení, automatickou duplexní jednotku, paměť a další příslušenství.

Bližší informace u oficiálního obchodního a servisního zástupce RICOH společnosti IMPROMAT na www.impromat.cz.

We're in your corner.

RICOH
Image Communication